

Pääministeri Paavo Lipposen hallitus

Hallitusohjelman lisäpöytäkirja 13.4.1995

Toimenpiteet valtion vuoden 1996 talousarviossa

Valtion vuoden 1996 talousarvio valmistellaan siten, että talousarvion loppusumma on noin 193 mrd mk. Tähän pääsemiseksi toteutetaan noin 10 mrd markan valtion menojen leikkaukset. Hallitus antaa toimintansa alettuaan ministeriöille tämän mukaiset budjettikehykset.

Tärkeimmät leikkauskohteet ovat seuraavat:

- Suomen kehitysyhteistyömenot jäädytetään tämän vuoden tasolle, säästövaikutus 200 milj. mk.
- Maakunnan kehittämisrahasta leikataan 100 milj. mk.
- Puolustusvoimien toimintaa rationalisoidaan, säästövaikutus 150 milj. mk.
- Opintotukea leikataan 300 milj. markalla (toimenpiteet) saatetaan voimaan jo 1.8.1995).
- Maatalouden kansallisesta tukipaketista (27.5.1994) leikataan 750 milj. mk.
- Metsänparannusvaroista ja maatalouden hallinto-, neuvonta-, tutkimus- ym. menoista leikataan 200 milj. mk.
- Liikennesektorin yritystukia ja muita menoja karsitaan 400 milj. markalla. Tähän sisältyy mm. yksityisteiden valtionapujärjestelmän kumoaminen.
- Kauppa- ja teollisuusministeriön sektorin yritystukia karsitaan 800 milj. markalla.
- Lapsilisiä leikataan 750 milj. markalla.
- Kansaneläkkeen pohjaosa saatetaan eläkevähenteiseksi vuoden 1996 alusta (koskee koko eläkekantaa).
- Kansaneläkkeen pohjaosaa leikataan ja lisäosaa korotetaan samalla määrällä niin, että kansaneläkemenoissa syntyy 300 milj. markan säästö.
- Sairausvakuutuksen päiväraha siirrytään järjestelmään, jossa korvataan vain menetettyä ansiota (merkitsee minimipäivärahan olennaista alentamista), säästövaikutus 300 milj. mk.
- Eräitä muita kansaneläkelaitoksen maksamia etuuksia pienennetään (koskee mm. kuntoutusta ja edellyttää eräitä muita pienehköjä tarkistuksia etuuksiin), säästövaikutus 300 milj. mk.
- Työttömyysturvaetuuksia koskevaa lainsäädäntöä muutetaan niin, ettei seuraavaa palkkatason noususta johtuvaa "indeksikorotusta" (noin 5 %) tehdä eikä myöskään myöhemmin korvata, säästövaikutus vuositasolla noin 500 milj. mk. Lisäksi työttömyysturvamenoja leikataan lähinnä työmarkkinatuesta 500 milj. markalla.

Hallitus valmistelee yhdessä työmarkkinajärjestöjen kanssa työttömyysturvajärjestelmän kokonaisuudistuksen, jolla toteutetaan rakenteellisia lisäsäästöjä vuodesta 1997 alkaen.

- Maatalouden lomitukselta valtiolle aiheutuvia kustannuksia leikataan 250 milj. markalla. Maatalouden yrittäjäeläkkeiden maksualennus poistetaan asteittain, säästövaikutus vuonna 1996 150 milj. mk.

- Raha-automaattivarojen ja veikkausvoittovarojen lisätuottoa ei jaeta nykyisille edunsaajille, säästövaikutus 200 milj. mk. Lisäksi kyseisiä määrärahoja leikataan 50 milj. mk.

- Asumistukea leikataan 250 milj. markalla. Asuntolainojen korkovähennysoikeutta leikataan niin, että verotulot lisääntyvät saman verran.

- Valtionhallinnon toimintamenoista leikataan hintojen ja palkkojen nousu. Sen lisäksi näitä menoja karsitaan 350 milj. mk.

Lisäksi jatketaan vuonna 1995 voimassaolevia yksivuotisia säästölakeja ja säästöpäätöksiä, joiden yhteisvaikutus on noin 12 mrd mk. Tämä merkitsee mm. vuoden 1996 alussa voimaantulevan aikuisten hammashuoltouudistuksen kumoamista. Toteutetaan alle kouluikäisten lasten päivähoito-oikeuden laajennus. Kotihoidon tukea ei laajenneta uusiin ikäryhmiin.

Kuntien valtionosuuksia leikataan 3,8 mrd mk vuonna 1996. Tämä merkitsee myös sitä, ettei valtion ja kuntien välisen kustannustenjaon tarkistusta eikä valtionosuuksien kustannustason tarkistusta tehdä. Leikkaukset tehdään hallinnonalojen valtionosuuksien mukaisessa suhteessa. Kuntien velvoitteita puretaan muuttamalla lasten kotihoidon tukijärjestelmää niin, että kuntien menot vähenevät 700 milj. mk.

Eläkkeiden ja muiden sosiaalietuuksien indeksitarkistukset jäädytetään vuodeksi 1996. Mikäli työmarkkinaneuvotteluissa saavutetaan eläkemenoja säästävä, hallitusta tyydyttävä neuvotteluratkaisu, joka sisältää indeksin uudistuksen, voidaan indeksitarkistukset tehdä uudistetun indeksin edellyttämällä tavalla.

Eräät tässä päätettävät menojen leikkaukset edellyttävät vuoden 1995 talousarviossa hyväksytyjen myöntämis- ja vastaavien valtuuksien jäädyttämistä kevään lisätalousarvion yhteydessä. Tämä koskee mm. elinkeinoelämän tukia ja kehitysyhteistyömenoja. Nämä toimenpiteet vähentävät valtion menoja 10 mrd mk vuonna 1996 ja alentavat kertautuessaan liitteestä 1 ilmenevällä tavalla valtion menoja edelleen 4 1/2 mrd mk vuoteen 1999 mennessä.

Jäljelle jäävistä 5 1/2 mrd markan menojen leikkauksista hallitus päättää 31.8.1995 mennessä.